

Gwasanaeth Tân ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mid and West Wales
Fire and Rescue Service

SAFONAU'R GYMRAEG

Adroddiad Monitro
Blynyddol Ebrill 2024 –
Mawrth 2025

Cynnwys

Cyflwyniad.....

Crynhodeb Gweithredol

Cefndir a'r sefyllfa bresennol.....

Atebolwydd a chyfrifoldeb dros y Gymraeg

Trefniadau ar gyfer cymeradwyo'r adroddiad hwn.....

Cwynion

Materion a gododd yn ystod y cyfnod adrodd

Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg

Cynnydd yn erbyn yr ymrwymadau a wnaethom yn Adroddiad Monitro Blynyddol y Gymraeg 2024/25 1.....

Camau i'w cymryd yn 2025/26 a thu hwnt 1

Sgiliau Cymraeg y Gweithlu 2.....

Casgliad 7

3

4

5

5

5

5

6

6

9

11

12

17

Cyflwyniad

Mae Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (ATACGC) yn cydnabod pwysigrwydd ein treftadaeth ddiwylliannol ac yn gwerthfawrogi'r cyfoeth o amrywiaeth sydd yn ein cymunedau. Rydym hefyd yn cydnabod bod gan y Gymraeg statws cyfreithiol cyfartal â'r Saesneg o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, ac rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod y Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal wrth inni gynnal ein gwaith.

Gosododd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 fframwaith cyfreithiol sy'n rhoi dyletswydd ar ATACGC i gydymffurfio â chasgliad o Safonau sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Rydym ni fel Awdurdod yn parhau i weithio o fewn y Safonau hyn, ac yn eu defnyddio i ddatblygu ein hymrwymiad a'n dyhead i ddarparu gwasanaethau'n deg i bob rhan o ganolbarth a gorllewin Cymru.

Rydym yn cydnabod hefyd ein dyletswydd i'n staff, sydd, ar y cyfan, yn drigolion gorllewin a chanolbarth Cymru ac yn adlewyrchu cyfansoddiad ieithyddol a diwylliannol eu cymunedau.

Rydym yn cydnabod, er gwaethaf yr heriau sylweddol sy'n ein hwynebu, ei bod yn bwysig i ni herio a gwella'r ffordd rydym yn gweithio os ydym am sicrhau ein bod yn parhau i ddarparu gwasanaeth effeithlon ac effeithiol i'n cymunedau. Nid oes arnom ofn newid, ac rydym wrth ein boddau'n canfod ffyrdd newydd a gwell o wneud pethau. Drwy gynllunio'n ofalus, gallwn ystyried beth rydym eisiau ei wneud yn y tymor byr, y tymor canolig, a'r hirdymor er mwyn sicrhau ein bod yn adolygu ein gweithgareddau'n barhaus ac yn creu gweithlu sy'n gynrychioliadol. Bydd hyn yn ein helpu i ddarparu gwasanaethau cwbl gynhwysol, gan sicrhau y gall ein staff a'n cymunedau ddefnyddio ein gwasanaethau ym mha bynnag iaith y maen nhw ei hangen ac yn ei dewis.

Diolch,

Gwynfor Thomas.

Cadeirydd, Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin CymruCrynodeb Gweithredol

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (GTACGC) yn gwbl ymwybodol y dylid trin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru. Rydym yn ymfalchïo yn ein hymrwymiad parhaus i'r Gymraeg, ac i gynyddu'r nifer o wasanaethau dwyieithog a gynigiwn a gwella'r dewis o ran iaith i'n staff a'n cymunedau bob blwyddyn.

Ein gweledigaeth yw cael gwasanaeth Cymraeg uchelgeisiol lle bydd holl staff GTACGC yn gallu deall a defnyddio'r Gymraeg ar lefel sy'n briodol i'w swydd.

Ein nod yw darparu gwasanaeth Cymraeg sy'n mynd y tu hwnt i gydymffurfiaeth ddeddfwriaethol, ac sy'n adlewyrchu'r cymunedau a wasanaethwn a'r staff a gyflogwn, gan gydnabod eu hawliau, gan fodloni eu hanghenion, a chan gyfrannu at eu datblygiad. Ein gwerthoedd sefydliadol yw'r sylfaen sy'n cynnal y dull hwn.

Rydym yn dilyn arweiniad Llywodraeth Cymru yn ein cred fod y Gymraeg yn perthyn i ni

gyd, ni waeth beth fo'n cefndir ieithyddol, a'i bod yn sgil alwedigaethol y dylai ein holl staff feddu arni ar lefel sy'n briodol i'w swydd a'u lleoliad, a hynny er mwyn ein galluogi i ddatblygu, i ddarparu ac i hyrwyddo gwasanaethau Cymraeg priodol.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi manylion am y cynnydd a wnaed mewn meysydd gwasanaeth allweddol ac am lwyddiannau penodol a fydd yn gwella ein gallu i ddarparu ein gwasanaethau'n ddwyieithog. Fodd bynnag, er bod cynnydd da wedi'i wneud, mae hefyd yn cydnabod bod gwaith eto i'w wneud i sicrhau ein bod yn cydnabod anghenion iaith ac yn darparu dewisiadau iaith go iawn i'n cymunedau a'n staff. Yn yr adroddiad hwn rydym wedi nodi camau allweddol y byddwn yn eu blaenoriaethu er mwyn gwella dros y deuddeg mis nesaf. Bydd y meysydd allweddol hyn yn adeiladu ar y gwaith rydym eisoes wedi'i wneud eleni i wella capasiti dwyieithog ein Gwasanaeth.

Rydym eisiau sicrhau bod y nifer gorau posibl o staff dwyieithog yn gweithio yn y meysydd allweddol sy'n adlewyrchu proffil iaith ein cymunedau. Felly, rydym yn parhau i fod yn ymroddedig i annog gweithleoedd dwyieithog a chreu amgylchedd gwaith cadarnhaol lle gall ein staff a'n cymunedau ymgysylltu â ni yn ffurfiol ac yn anffurfiol trwy gyfrwng y Gymraeg.

Diolch yn fawr,

Roger Thomas.

Prif Swyddog Tân.

Cefndir a'r sefyllfa bresennol

Ar 30 Medi 2016, cyflwynodd Comisiynydd y Gymraeg Hysbysiad Cydymffurfio i ATACGC, o dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Yr hysbysiad hwn sy'n nodi pa Safonau sy'n cael eu gosod arnom ni, eu dyddiadau gweithredu, ynghyd ag unrhyw eithriadau. Mae Hysbysiad Cydymffurfio ATACGC i'w gael ar ein gwefan [yma](#).

Fel rhan o'r Hysbysiad Cydymffurfio, roedd rhaid i ATACGC gyhoeddi dogfen erbyn 30 Mawrth 2017 a oedd yn nodi sut yr oedd yn bwriadu cydymffurfio â'r Safonau ar lefel gorfforaethol a beth oedd ei brosesau mewnol ar gyfer goruchwyllo a monitro'r camau gweithredu. Mae Cynllun Gweithredu ATACGC ar gael ar ein gwefan [yma](#).

O dan y ddeddfwriaeth, mae'n ofynnol i ATACGC hefyd gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y cynnydd a wnaed tuag at fodloni a chynnal Safonau'r Gymraeg.

Yn yr adroddiad blynyddol hwn ar gyfer 2024/25, mae ATACGC yn gwerthuso sut rydym wedi cydymffurfio â'r Safonau a sut rydym wedi hyrwyddo a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg, gan sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r

Saesneg. Mae'r adroddiad hwn, ynghyd ag adroddiadau blaenorol, ar gael ar ein gwefan [yma](#).

Atebolrwydd a chyfrifoldeb dros y Gymraeg

Ar lefel ATACGC, Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu'r Awdurdod sydd yn atebol am y Gymraeg.

O fewn GTACGC, y Bwrdd Gweithredol, dan arweiniad y Prif Swyddog Tân, sydd â'r swyddogaeth reoli uchaf. O fewn y Bwrdd Gweithredol, y Dirprwy Brif Swyddog Tân yw'r arweinydd gweithredol dros y Gymraeg, ac mae ganddynt gyfrifoldeb rheolwr llinell dros yr adran Cyfathrebu Corfforaethol a Datblygu Busnes.

Mae gan y Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol a Datblygu Busnes gyfrifoldeb strategol a gweithredol dros y Gymraeg.

Y Swyddog Iaith Gymraeg sy'n gyfrifol am weithredu'r Safonau ac am hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg o ddydd i ddydd.

Trefniadau ar gyfer cymeradwyo'r adroddiad hwn.

Cyflwynwyd yr adroddiad i Bwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu ATACGC ym mis Gorffennaf 2025 ac fe'i cymeradwywyd.

Cwynion

Gellir cyflwyno sylwadau, cwynion a chanmoliaeth ynghylch y Gymraeg [yma](#).

Materion a gododd yn ystod y cyfnod adrodd.

Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg

Mae'r tabl isod yn cofnodi pa camau a gymerwyd a'r materion a gododd yn ystod 2024/25 o ran cyflawni'r Safonau y mae ATACGC yn ddarostyngedig iddynt, fel yr amlinellir yn Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Safonau Cyflwyno'r Gwasanaethau	Camau a gymerwyd yn ystod 2024/25
Safonau 1, 4, 5–7	Fe wnaethom barhau i sicrhau bod holl dimau gweinyddol yr adrannau yn gyfarwydd â'r canllawiau a'r adnoddau sydd ar gael ynghylch y Safonau sy'n ymwneud yn benodol â gohebu ag unigolion o fewn ac oddi allan i'r sefydliad.
Safonau 8–22	Yn ystod 2024/25, cynhaliwyd proses siopwr dirgel a sylwodd ar broblemau o ran ateb galwadau ffôn yn ddwyieithog yn gyson. Mewn ymateb i hyn, bydd fideo gwybodaeth wedi'i diweddaru yn cael ei anfon i'r holl staff. Bydd yn cael ei roi ar Insight i bawb ei weld ac i sicrhau bod staff yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau a'r gofyniad i ystyried pwysigrwydd dewis iaith pan fyddant ar alwadau ffôn ag aelodau o'r cyhoedd.
Safonau 28–32	Bu cyfieithydd ar y pryd yn bresennol yn holl gyfarfodydd cyhoeddus Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru. Yn dilyn cytundeb gyda Thîm Arweinyddiaeth Weithredol y Gwasanaeth, cyflwynwyd mwy o adroddiadau yn y Gymraeg, gan gynyddu'r defnydd ohoni yn y fforwm cyhoeddus hwn. Fel rhan o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, bu inni baratoi Gweithdrefn Aml-leoliad ar gyfer yr Awdurdod, sydd bellach wedi'i chynnwys yn y Cyfansoddiad. Mae hyn yn cynnwys canllawiau ynghylch y defnydd o gyfieithu ar y pryd yng nghyfarfodydd llawn yr Awdurdod a Phwyllgorau.
Safonau 32, 36, 58-60	Mae'r holl ddeunyddiau a llwyfannau sydd ar gael i'r cyhoedd wedi'u creu a'u harddangos yn ddwyieithog, gan gynnwys gwefan y gwasanaeth a'r cyfrifon cyfryngau cymdeithasol corfforaethol. Mae ein gwasanaeth yn parhau i sicrhau bod y Gymraeg yn cael blaenorieth yn ein holl ryngweithiadau cyhoeddus. Caiff pob poster, taflen, fideo neu ddeunydd hyrwyddo arall eu creu yn ddwyieithog hefyd. Ac eithrio arwyddion yr ochr weithredol, mae pob arwydd wedi'i gynhyrchu'n ddwyieithog.

Safonau 49, 52, 53 a 54	Datblygodd y Gwasanaeth wefan newydd a aeth yn fyw yn chwarter 1 2024/25. Cynhaliwyd adolygiad llawn o'r gofynion fel rhan o'r broses hon, a hynny er mwyn sicrhau ei bod yn cydymffurfio'n llwyr â'r Safonau perthnasol, yn ogystal ag i chwilio am gyfleoedd i fynd y tu hwnt i gydymffurfiaeth ac i ymestyn cynnwys yr hyn sy'n cael ei gynnig ar hyn o bryd drwy gyfrwng y Gymraeg.
-------------------------	---

Safonau'r Ochr Weithredol	Camau a gymerwyd yn ystod 2024/25
Safonau 125 –130	Yn ystod 2022/23, fe wnaeth Swyddog Iaith Gymraeg y Gwasanaeth gynnwys eu hunain yn y broses gynefino ar gyfer recriwtiaid Diffoddwyr Tân newydd. O ganlyniad i salwch, daeth y gefnogaeth hon i ben yn ystod 2023/24. Fodd bynnag, ers pedwerydd chwarter 2024 mae'r Swyddog Cymraeg newydd wedi bod yn cynllunio ac yn sgriptio cyflwyniad gwybodaeth newydd, 'Welsh Language Awareness', a fydd yn cael ei gynnwys ym mhob sesiwn cynefino i Ddiffoddwr Tân newydd. Bydd y sesiwn wybodaeth newydd yn cael ei defnyddio o ail chwarter 2025 ymlaen.
Safonau 117 - 122	Yn ystod 2024/25 fe wnaethom barhau i gefnogi'r adran TGCh i sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg fel rhan o'u prosiect i ddatblygu mewnwyd newydd i'r Gwasanaeth. Yn ystod 2024/25, gwnaethom gynnal adolygiad cyfanwerthol o'r wefan Cornel Cymraeg, gan addasu'r canllawiau a'r wybodaeth yn ôl yr angen. Mae'r Gornel Gymraeg bellach wedi dod yn 'siop un stop' sy'n cynnig lle canolog i weithwyr gael arweiniad ffurfiol a chymorth anffurfiol.
Safon 124	Eleni rydym wedi parhau i sicrhau ein bod yn asesu sgiliau Cymraeg ein gweithwyr, gan gydnabod pwysigrwydd hynny wrth lunio Strategaeth a Pholisi newydd ar gyfer y Gymraeg yn ystod 2025. Mae'n gadarnhaol nodi bod nifer yr ymatebion a gawsom i'r holiadur asesu hwn wedi parhau i godi flwyddyn ar ôl blwyddyn (2025 – 497, 2024 – 444, 2023 – 337). Mae canlyniadau'r ymarfer hwn wedi'u cyhoeddi yn y ddogfen hon ynghyd â ffigurau 2023/24, er cymhariaeth.

	Mae gwaith ar y gweill i wella cydweithrediad ag AD a'r feddalwedd AD Craidd er mwyn sicrhau bod Sgiliau Cymraeg gweithwyr yn cael eu cofnodi mewn ffordd fwy deinamig, gan y bydd hyn yn gwella ein gallu i olrhain data gwaelodlin am ffigurau, newidiadau a cheisiadau sy'n ymwneud â sgiliau Cymraeg. Bydd gwaith hefyd yn cael ei wneud i wella sut cesglir data am sgiliau Cymraeg gweithwyr newydd. Bydd y gwaith hwn yn parhau i ehangu yn ystod 2025.
Safon 129	Gan gydnabod pwysigrwydd darparu hyfforddiant Cymraeg i'r holl staff, buddsoddwyd cryn amser a chefnogaeth i sicrhau eu bod yn gallu cael mynediad at gyrsiau priodol sy'n addas i'w sgiliau a'u hanghenion dysgu. Fe wnaethom barhau i archwilio opsiynau cyrsiau, gan gynnig dulliau dysgu digidol a rhai traddodiadol. Mae'r Gwasanaeth yn rhoi ei gefnogaeth lwyr i'r ddarpariaeth, yn ariannol ac o ran amser, a hynny er mwyn annog aelodau staff i gymryd rhan. Yn ystod 2024/25, dechreuodd 9 unigolyn ar y cwrs byr 'Say <i>Something in Welsh</i>', a dilynodd 1 unigolyn gwrs ystafell ddosbarth ar-lein. Mae pob unigolyn yn ymgymryd â'r cyrsiau hyn gyda chefnogaeth y Gwasanaeth. Mae monitro ac annog y Gymraeg ymysg ein staff wedi bod yn hynod lwyddiannus eleni. Rydym wedi parhau i gefnogi ymgyrchoedd Cymraeg a diwylliant, ac wedi creu a chylchredeg cyfres o fideos sy'n amlinellu ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a dyletswydd pawb i weithredu yn unol â Safonau'r Gymraeg.

Safonau Llunio Polisïau	Camau a gymerwyd yn ystod 2024/25
Safonau 85-90, 92-94	Yn dilyn adolygiad cynhwysfawr o broses lywodraethu'r Gwasanaeth, rydym wedi manteisio ar y cyfle i ystyried ein hadnodd Asesu Effaith ar y Gymraeg er mwyn sicrhau bod yr holl benderfyniadau strategol a wneir gan y sefydliad yn ystyried y Gymraeg. Yn hyn o beth, mae'r adnodd bellach wedi'i olygu a'i ddiweddarau i gasglu rhagor o wybodaeth gefndirol ar bob cynnig. Mae hyn wedi'i rannu gyda'r sefydliad. Mae Polisi Defnydd Mewnol Cymraeg newydd wedi'i ddrafftio yn ystod 2024/25, ac fe'i cryfhawyd drwy weithio mewn partneriaeth â Chomisiynydd y Gymraeg. Bydd fersiynau'n cael eu cyflwyno trwy broses lywodraethu'r Gwasanaeth ar gyfer penderfyniadau a chymeradwyo

	terfynol yn 2025.
--	-------------------

Cynnydd yn erbyn yr ymrwymïadau a wnaethom yn Adroddiad Monitro Blynyddol y Gymraeg 2024/25

Fe ddywedom y byddem yn gweithio gyda thîm Comisiynydd y Gymraeg i gefnogi dylunio a hyrwyddo'r prosiect gwasanaethau Cymraeg, gan wella sut rydym yn dylunio ac yn hyrwyddo ein gwasanaethau Cymraeg fel bod mwy o ddefnydd arnynt.

Drwy gydol 2024/25, fe ddewisom weithio o fewn dau o brosiectau presennol y Gwasanaeth gan edrych ar ffyrdd o gynyddu'r defnydd o fersiynau Cymraeg y ddau wasanaeth. Dyma'r prosiectau a ddewiswyd gennym –

- Archwiliadau Diogel ac Iach – y nod yw gwella ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r gallu i ofyn am, ac i gael, 'Archwiliad Diogel ac Iach' drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Ymgynghoriad Cyhoeddus Dweud Eich Dweud – lle roeddem yn gobeithio gwella ymwybyddiaeth o'r ffaith y gellir cwblhau'r ymgynghoriad gan ddefnyddio'r Gymraeg, a chynyddu'r niferoedd a ddychwelir atom yn y Gymraeg.

Rhoddodd yr uchod gyfle i'r Swyddog Iaith Gymraeg gysylltu ag adrannau eraill o fewn y gwasanaeth er mwyn ymgysylltu â staff ac aelodau o'r cyhoedd ac i godi proffil y Gymraeg. Rhoddodd y prosiect hefyd gipolwg ar y materion ehangach o ran hyder staff wrth ddefnyddio'r Gymraeg, ac yn enwedig pa mor bwysig yw sicrhau mai siaradwyr Cymraeg sy'n gweithio swyddi sy'n wynebu'r cyhoedd lle bo'n bosibl.

Nid oedd unrhyw ffigurau y gallwn eu cyflwyno o ran 'Ymweliadau Diogel ac Iach' ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, fodd bynnag, dyma'r ffigyrau o ran y ffurflenni Ymgynghoriad Cyhoeddus 'Dweud Eich Dweud' a ddychwelwyd yng nghyfnod y prosiect –

Cyfanswm yr Arolygon a Lenwyd	Fersiwn Cymraeg wedi'i Llenwi	Fersiwn Saesneg wedi'i Llenwi
1052	26	1026

Fe ddywedom y byddem yn lansio Strategaeth Gymraeg newydd, gan gydnabod yr

hyn yr ydym wedi'i ddysgu ers cyflwyno Safonau'r Gymraeg yn ogystal â'n dyheadau sefydliadol ni o ran cefnogi a hyrwyddo'r iaith dros y 5 mlynedd nesaf.

Rydym wedi penderfynu aros hyd nes bydd y gwaith ar greu polisi newydd ar ddefnydd mewnol o'r Gymraeg wedi'i gwblhau cyn symud ymlaen â'r Strategaeth Gymraeg newydd, gan y bydd y naill yn dylanwadu ar y llall. Bydd hyn yn sicrhau Strategaeth Gymraeg gryfach yn y dyfodol.

Fe ddywedom y byddem yn cyflwyno grwpiau datblygu Cymraeg ar gyfer staff ar draws ein Gwasanaeth, gan greu rhwydwaith cymorth i hwyluso defnydd anffurfiol o'r Gymraeg, gan alluogi staff Cymraeg i ddefnyddio'r Gymraeg yn amlach.

Mae gwaith eisoes wedi dechrau i greu gofod ar-lein lle bydd y rhai sy'n dymuno dysgu a datblygu eu sgiliau Cymraeg yn gallu gwneud hynny mewn amgylchedd anffurfiol a chefnogol. Bydd y gofod ar-lein hwn yn cael ei lansio erbyn haf '25, a'r gobaith yw y bydd yn dod yn hedyn sy'n ein galluogi i dyfu rhwydwaith o Hyrwyddwyr Cymraeg mewnol.

Fe ddywedom y byddem yn ymdrechu i wella sgiliau Cymraeg y staff hynny a gofnodwyd ar lefel is na 2, a hynny trwy gynnig cefnogaeth gyda datblygiad ac asesiadau.

Yn ystod 2024/25, dechreuodd 9 unigolyn ar y cwrs byr 'Say Something in Welsh', a dilynodd 1 unigolyn gwrs ystafell ddosbarth ar-lein. Mae pob unigolyn yn ymgymryd â'r cyrsiau hyn gyda chefnogaeth y Gwasanaeth.

Fe ddywedom y byddem yn cynnal adolygiad cynhwysfawr o'r safle Cornel Cymraeg sydd ar fewnwyd ein Gwasanaeth, gan addasu'r cyngor, y canllawiau a'r wybodaeth sydd yno yn ôl yr angen.

Yn ystod 2024/25, gwnaethom gynnal adolygiad cyfanwerthol o'r wefan Cornel Cymraeg, gan addasu'r canllawiau a'r wybodaeth yn ôl yr angen. Mae'r Gornel Gymraeg bellach wedi dod yn 'siop un stop' sy'n cynnig lle canolog i weithwyr gael arweiniad ffurfiol a chymorth anffurfiol.

Fe ddywedom y byddem yn adolygu ein dull o gasglu data am sgiliau Cymraeg er mwyn sicrhau bod gennym set ddata sydd wir yn adlewyrchu ein sefydliad ac sy'n addas ar gyfer symud ein nodau, ein hamcanion a'n huchelgeisiau ymlaen i'r dyfodol.

Mae gwaith ar y gweill i wella cydweithrediad ag AD a'r feddalwedd AD Craidd er mwyn sicrhau bod Sgiliau Cymraeg gweithwyr yn cael eu cofnodi mewn ffordd fwy deinamig, gan olrhain ffigurau gwaelodlin, newidiadau a cheisiadau sy'n ymwneud â sgiliau Cymraeg, yn well Bydd gwaith hefyd yn cael ei wneud i wella sut cesglir data am sgiliau Cymraeg gweithwyr newydd. Bydd y gwaith hwn yn parhau yn ystod 2025.

Cwynion

Mae'r tabl isod yn dangos na dderbyniwyd unrhyw gŵynion yn ystod y cyfnod adrodd:

Grŵp Safonau	Cwynion a dderbyniwyd yn uniongyrchol
Safonau Cyflwyno'r Gwasanaethau	0
Safonau Llunio Polisïau	0
Safonau'r Ochr Weithredol	0

Camau i'w cymryd yn 2025/26 a thu hwnt.

- Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda thîm Comisiynydd y Gymraeg i ddatblygu'r meddylfryd o gyd-reoleiddio er mwyn datblygu dulliau monitro a fydd yn rhoi mwy o sicrwydd i ni ynghylch cydymffurfio ar draws yr ystod lawn o safonau. Byddwn yn lansio Polisi Cymraeg newydd, gan gydnabod yr hyn yr ydym wedi'i ddysgu ers cyflwyno Safonau'r Gymraeg yn ogystal â'n dyheadau sefydliadol ni o ran cefnogi a hyrwyddo'r iaith dros y 5 mlynedd nesaf.
- Byddwn yn cyflwyno Grwpiau Datblygu Sgiliau Cymraeg ar gyfer staff ar draws ein Gwasanaeth, gan greu rhwydwaith cymorth a fydd yn hwyluso defnydd anffurfiol o'r Gymraeg, gan alluogi staff sy'n siarad Cymraeg i ddefnyddio'u sgiliau yn amlach.
- Byddwn yn ymdrechu i wella sgiliau Cymraeg y staff hynny a gofnodwyd ar lefel is na 2, a hynny trwy gynnig cefnogaeth gyda datblygiad ac asesiadau.
- Byddwn yn adolygu ein dull o gasglu data am sgiliau Cymraeg er mwyn sicrhau bod gennym set ddata sydd wir yn adlewyrchu ein sefydliad ac sy'n addas i lywio ein nodau, ein hamcanion a'n huchelgeisiau yn y dyfodol.
- Byddwn yn creu ac yn dosbarthu sesiwn wybodaeth Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg newydd a fydd yn cael ei defnyddio ar draws y bwrdd i helpu'r holl staff i wireddu eu dyletswydd i weithredu yn unol â Safonau'r Gymraeg. Bydd y sesiwn wybodaeth newydd hon hefyd yn cael ei defnyddio ym mhroses gynefino pob aelod staff newydd.

Sgiliau Cymraeg y Gweithwyr

Mae'r data ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 wedi'i gynnwys yn y tablau isod.

Cafodd yr arolwg gorfodol o sgiliau Cymraeg ei ddylunio a'i gynnal yn ystod chwarter cyntaf 2025.

Cafwyd 497 o ymatebion. Dyma ymateb da iawn i sefydliad sydd â llawer o ddiffoddwyr tân ar alwad sy'n gweithio amrywiaeth o oriau rhan-amser ac sydd yn gorfod blaenoriaethu cymwyseddau'r ochr weithredol tra byddant yn y gweithle. Dyma'r ail flwyddyn yn olynol y gwelwyd cynnydd yn nifer yr unigolion a ddychwelodd arolwg wedi'i gwblhau.

Gofynnwyd i bersonél gofnodi lefel eu dealltwriaeth o'r Gymraeg, ynghyd â'r lefel o ddealltwriaeth y mae arnyn nhw ei heisiau. Mae'r canlyniadau wedi'u cynnwys yn y tabl isod.

Lefel	Statws ar Hyn o Bryd	Statws a Ddymunir
Lefel A1 (Mynediad) - Gallwch gydnabod rhai cyfarchion sylfaenol bob dydd, megis bore da a diolch, os yw'r person yn siarad yn araf iawn.	199	63
Lefel A2 (1) - Gallwch ddeall ymholiadau, gwybodaeth bersonol neu gyfarwyddiadau syml.	49	46
Lefel B1 (2) - Gallwch ddeall pobl yn siarad yn araf am sefyllfaoedd arferol, a phobl yn rhoi cyfarwyddiadau neu'n gofyn i chi neu eraill wneud rhywbeth.	35	48
Lefel B2 (3) - Gallwch ddeall gwybodaeth am bynciau cyffredin yn ogystal â phobl sy'n siarad yn eglur wrth wneud cyhoeddiadau neu ar y cyfryngau llafar.	28	52
Lefel C1 (4) - Gallwch ddeall y rhan fwyaf o sgysiau a thrafodaethau, hyd yn oed os nad yw'r pwnc yn gyfarwydd a phan fo gwahaniaethau o ran Cymraeg ffurfiol / anffurfiol	65	78

a thafodiaith.		
Lefel C2 (5) - Gallwch ddeall pob sgwrs a thrafodaeth rhwng eraill, ar bob math o bynciau, ni waeth pa fath o Gymraeg a ddefnyddir, gan gynnwys darlithoedd neu drafodaethau cymhleth.	87	128
Dim – Nid oes gennych unrhyw ddealltwriaeth ar unrhyw lefel neu rydych yn hapus gyda'r lefel rydych chi arni.	33	81

Gofynnwyd i bersonél hefyd nodi lefel eu Cymraeg llafar, yn ogystal â'r lefel yr hoffent ei chyrraedd o ran Cymraeg llafar. Mae'r canlyniadau wedi'u cynnwys yn y tabl isod.

Lefel	Statws ar Hyn o Bryd	Statws a Ddymunir
A1 (Mynediad) – Gallwch ailadrodd rhai geiriau sylfaenol, syml pan fyddwch yn eu clywed yn aml.	151	64
A2 (Lefel 1) - Gallwch ddweud enwau lleoedd, enwau personol ac arwyddion yn gywir neu gyfarch a chyflwyno eraill i'w gilydd neu roi a derbyn manylion personol.	97	42
B1(Lefel 2) - Gallwch wneud ymholiadau syml neu ymateb iddynt, rhannu gwybodaeth a chyfarwyddiadau syml neu ymateb iddynt, a chynnal sgysiau byr lle cyfnewidir gwybodaeth syml.	50	51
B2 (Lefel 3) - Gallwch gyfrannu at y rhan fwyaf o sgysiau neu gyfarfodydd, gan droi at y Saesneg i drafod neu wrth roi gwybodaeth fanwl.	26	65

C1 (Lefel 4) - Gallwch gyfrannu'n effeithiol at y rhan fwyaf o gyfarfodydd gwaith, cynnal sgwrs yn gyfforddus a chyfnewid gwybodaeth, gan droi at y Saesneg pan fo angen defnyddio terminoleg dechnegol.	68	72
C2 (Lefel 5) - Gallwch fynegi eich hun yn llwyr ac yn fanwl gywir, hyd yn oed pan fyddwch yn trafod materion cymhleth, a gallwch addasu eich arddull iaith i weddu i'r gynulleidfa neu'r cyd-destun.	65	122
Dim – Nid oes gennych unrhyw sgiliau siarad ar unrhyw lefel neu rydych yn hapus gyda'r lefel rydych chi arni.	39	80

Gofynnwyd i bersonél hefyd nodi lefel eu sgiliau darllen Cymraeg, yn ogystal â'r lefel yr hoffent ei chyrraedd o ran darllen Cymraeg. Mae'r canlyniadau wedi'u cynnwys yn y tabl isod.

Lefel	Statws ar Hyn o Bryd	Statws a Ddymunir
A1 (Lefel Mynediad) - Gallwch adnabod rhai geiriau Cymraeg sylfaenol, byr. Gallwch hefyd ddyfalu ystyr rhai geiriau pan fyddant mewn cyd-destun sy'n amlygu'r ystyr.	160	64
A2 (Lefel 1) - Gallwch ddarllen brawddegau byr, arwyddion sylfaenol, cyfarwyddiadau syml neu wybodaeth syml.	75	45
B1(Lefel 2) - Gallwch ddarllen negeseuon byr a deall rhai negeseuon e-bost sylfaenol.	40	54
B2(Lefel 3) - Gallwch ddeall y rhan fwyaf o negeseuon am waith	38	62

arferol, a dyfalu ystyr gair os yw'r pwnc yn gyfarwydd.		
C1(Lefel 4) - Gallwch ddarllen y rhan fwyaf o ohebiaeth, edrych yn fras ar destunau hir i ddod o hyd i fanylion, a deall y rhan fwyaf o erthyglau ac adroddiadau gyda chymorth geiriadur.	55	65
C2(Lefel 5) - Gallwch ddarllen a deall bron i bob testun ysgrifenedig yn rhwydd, gan ddefnyddio geiriadur yn achlysurol yn unig, gallwch ddarllen testunau, adroddiadau ac erthyglau hir i ddod o hyd i fanylion perthnasol a deall ysgrifennu ffurfiol ac anffurfiol.	68	120
Dim – Nid oes gennych unrhyw sgiliau darllen ar unrhyw lefel neu rydych yn hapus gyda'r lefel rydych chi arni.	60	86

Gofynnwyd i bersonél hefyd nodi lefel eu sgiliau ysgrifennu Cymraeg, yn ogystal â'r lefel yr hoffent ei chyrraedd o ran ysgrifennu Cymraeg. Mae'r canlyniadau wedi'u cynnwys yn y tabl isod.

Lefel	Statws ar Hyn o Bryd	Statws a Ddymunir
A1(Mynediad) - Gallwch ysgrifennu gair Cymraeg byr heb fawr o gymorth.	159	69
A2(Lefel 1) - Gallwch agor a chau ebost ac ysgrifennu enwau personol, enwau lleoedd a theitlau swydd.	64	47
B1(Lefel 2) - Gallwch ysgrifennu neges fer i gydweithiwr ac ysgrifennu neges fer i drefnu apwyntiad.	36	69
B2(Lefel 3) - Gallwch ysgrifennu neges ar y rhan fwyaf o bynciau ac	52	55

ysgrifennu'n gymharol gywir ar y rhan fwyaf o bynciau cyfarwydd.		
C1 (Lefel 4) - Gallwch ysgrifennu gohebiaeth o bob math.	44	57
C2(Lefel 5) - Gallwch ysgrifennu negeseuon estynedig, adroddiadau neu fathau eraill o destun mewn arddull sy'n briodol i'r darlennydd, ysgrifennu mewn Cymraeg ffurfiol neu anffurfiol yn ôl yr angen, ac ysgrifennu yn gywir iawn ar ystod eang o bynciau.	39	97
Dim – Nid oes gennych unrhyw sgiliau ysgrifennu ar unrhyw lefel neu rydych yn hapus gyda'r lefel rydych chi arni.	102	102

Casgliad

Fel y nodwyd yng nghorff yr adroddiad hwn, mae Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, gyda chefnogaeth ei gorff llywodraethu, Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, wedi ymrwymo i gynyddu lefelau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.

Fel Gwasanaeth, rydym yn falch o'r camau sylweddol yr ydym eisoes wedi'u cymryd i wella'r ddarpariaeth ddwyieithog a gynigiwn i'r rhai sy'n defnyddio ein gwasanaeth, i'n staff, i'n rhanddeiliaid ac i aelodau'r cyhoedd. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod bod modd gwella eto, a byddwn yn mynd i'r afael â hyn yn ystod 2025/26.

Mae ymroddiad y Gwasanaeth i sicrhau cydraddoldeb i'r Gymraeg a'i siaradwyr yn parhau, a byddwn yn dal ati i hyrwyddo, i gefnogi ac i annog y defnydd o'r Gymraeg o fewn y Gwasanaeth a'n cymunedau ar bob cyfle.

I gael rhagor o wybodaeth am fanylion yr adroddiad hwn, neu i gael rhagor o wybodaeth am sut mae Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn gweithredu Safonau'r Gymraeg, cysylltwch â Llew Davies, Swyddog y Gymraeg drwy e-bostio llew.davies@tancgc.gov.uk

Gwasanaeth Tân ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mid and West Wales
Fire and Rescue Service

EIN GWELEDIGAETH

I ddarparu'r gwasanaeth gorau posibl i
gymunedau Canolbarth a Gorllewin Cymru.

OUR VISION

To deliver the best possible service for
the communities of Mid and West Wales.

#EichGTACGC

#YourMAWWFRS

SAFONAU'R GYMRAEG

Adroddiad Monitro
Blynyddol Ebrill 2024 –
Mawrth 2025

HOFFI DILYN RHANNU

LIKE FOLLOW SHARE

Ein Negeseuon
Diogelwch

Our Safety
Messages

